

Asia C-703/22

**Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukainen
ennakkoratkaisupyynnön tiivistelmä**

Jättämispäivä:

16.11.2022

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:

Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (Alankomaat)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

16.11.2022

Valittaja:

WU

Vastapuoli:

Directie van het Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen (CBR)

Pääasian menettelyn kohde

Pääasia koskee riitaa, jossa asianosaisina ovat WU ja Directie van het Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen (ajoluvista vastaava keskusviranomainen; jäljempänä CBR) ja jossa on kyse siitä, että CBR on kieltäytynyt myöntämästä WU:lle Alankomaiden alueella voimassa olevaa C- ja CE-luokkien (kuorma-autot ja linja-autot) ajokorttia.

Ennakkoratkaisupyynnön kohde ja oikeudellinen perusta

Tämä SEUT 267 artiklaan perustuva ennakkoratkaisupyyntö koskee kysymystä, voidaanko siinä tapauksessa, että asianomaisen todetaan tosiasiallisesti kykenevän kuljettamaan kuorma-autoa, poiketa tälle ajoneuvoluokalle vahvistetusta vaatimuksesta, jonka mukaan vaakasuoran näkökentän on oltava vähintään 160 astetta.

Ennakkoratkaisukysymykset

1. Onko direktiivin 2006/126/EY liitteessä III olevaa 6.4 kohtaa, erityisesti vaatimusta, jonka mukaan molempien silmien vaakasuoran näkökentän olisi oltava vähintään 160°, luettuna yhdessä suhteellisuusperiaatteen kanssa, tulkittava siten, että myös henkilö, joka ei lääketieteelliseltä kannalta täytä kyseistä vaatimusta mutta useamman lääketieteellisen asiantuntijan mukaan tosiasiallisesti kykenee kuljettamaan kuorma-autoa, voi täyttää vaatimuksen?

2. Jos tähän kysymykseen vastataan kieltävästi, voidaan ajokorttidirektiivin puitteissa yksittäistapauksessa arvioida oikeasuhteisuutta, vaikka direktiivin 2006/126/EY liitteessä III olevassa 6.4 kohdassa olevan vaatimuksen yhteydessä ei ole säädetty tällaisia tapauksia koskevasta poikkeuksesta?

3. Jos edelliseen kysymykseen vastataan myöntävästi, mitä seikkoja voidaan ottaa huomioon arvioitaessa, voidaan konkreettisesti tapauksessa poiketa direktiivin 2006/126/EY liitteessä III olevassa 6.4 kohdassa säädetystä näkökenttää koskevasta vaatimuksesta?

Unionin oikeussäännöt, joihin on viitattu

Ajokorteista 20.12.2006 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/126/EY (jäljempänä ajokorttidirektiivi) liitteessä III oleva 6.4 kohta ja Euroopan unionin perusoikeuskirjan 15 artikla

Kansalliset oikeussäännöt, joihin on viitattu

Suorituskykyvaatimuksista vuonna 2000 annetun määräyksen (Regeling eisen geschiktheid 2000) liitteessä oleva 3.3 kohta ja 3.4 kohdan b alakohta

Tiivistelmä pääasian tosiseikoista ja menettelystä

- 1 WU sai 11.7.2007 C- ja CE-luokan moottoriajoneuvojen kuljettamiseen oikeuttavan ajokortin ja hän on työskennellyt sen jälkeen yli kymmenen vuoden ajan ammattikuljettajana. Hän on ajanut kuorma-autolla sekä kotimaassaan että ulkomailla vaikeuksitta ja ilman vahinkoja yli miljoona kilometriä. Vuonna 2016 hän haki kuorma-autojen kuljettamiseen oikeuttavan ajokorttinsa uusimista, mitä varten hänen oli pyydettävä CBR:ltä suorituskykyä koskeva todistus. Tämän todistuksen avulla voidaan osoittaa, että hakijalla on moottoriajoneuvon kuljettamiseen vaadittava henkinen ja fyysinen suorituskyky.
- 2 WU joutui yksivuotiaana onnettomuuteen, jossa hän sai kallonpohjan murtuman. Sen seurauksena hänellä on niin sanottu hemianopsia, mikä tarkoittaa, että hänen vaakasuora näkökenttensä on puutteellinen. WU ei siten täytä suorituskykyvaatimuksista vuonna 2000 annetun määräyksen liitteessä olevan 3.3 kohdan b alakohdassa säädettyä vaatimusta, jonka mukaan molempien silmien

vaakasuuron näkökentän on oltava vähintään 160 astetta. Kyseisellä säännöksellä pannaan Alankomaiden oikeudessa täytäntöön ajokorttidirektiivin liitteessä III oleva 6.4 kohta, joka sisältää saman vähimmäisvaatimuksen. Tästä syystä CBR kieltäytyi antamasta pyydettyä todistusta kahden silmälääkärin myönteisestä lausunnosta huolimatta. On epäselvää, oliko WU:n näkövamma CBR:n tiedossa jo hänen saadessaan ajokortin vuonna 2007.

- 3 WU teki CBR:n hylkäävästä päätöksestä oikaisuvaatimuksen. CBR hylkäsi oikaisuvaatimuksen perusteettomana. WU nosti sen jälkeen kyseisestä päätöksestä kanteen rechtbank Rotterdamissa (Rotterdamin alioikeus). Kanne hylättiin, ja WU valitti ratkaisusta Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van Stateen (ylimmän hallintotuomioistuimen hallintolainkäyttöjaosto, jäljempänä Raad van State). Myös tämä valitus hylättiin.
- 4 Kun tämä valitus oli vielä käsiteltävänä, WU jätti CBR:lle toisen hakemuksen, jossa hän haki maantieteellisesti Alankomaihin rajoitettua ajokorttia. Kolmannesta silmälääkärin antamasta myönteisestä lausunnosta huolimatta CBR hylkäsi hakemuksen jälleen sillä perusteella, että WU ei täyttänyt 160 asteen näkökenttää koskevaa vähimmäisvaatimusta. Tässä yhteydessä täsmennettiin, ettei WU voinut vedota suorituskykyvaatimuksista annetun määräyksen liitteessä olevan 3.4 kohdan b alakohtaan. Kyseisen säännöksen mukaan ammattikuljettajalle, jolla jo on yksi tai useampi kuorma-auton ja linja-auton ajokortti ja joka menettää äkillisesti toisen silmän näkökyvyn, voidaan vähintään kolmen kuukauden sopeutumisjakson jälkeen silmälääkärin myönteisen lausunnon perusteella kuitenkin antaa ajolupa, joka on maantieteellisesti rajoitettu Alankomaihin. WU ei kuitenkaan ole toiselta silmältään sokea, vaan häneltä puuttuu kummastakin silmästä puolet näkökentästä (homonyymi hemianopsia).
- 5 Tälläkin kertaa CBR hylkäsi WU:n oikaisuvaatimuksen perusteettomana ja rechtbank Rotterdam hylkäsi päätöksestä nostetun kanteen. WU valitti sen jälkeen uudelleen Raad van Stateen, joka päätti esittää unionin tuomioistuimelle edellä mainitut ennakkoratkaisukysymykset.

Pääasian asianosaisten keskeiset perustelut

- 6 CBR:n mukaan suorituskykyvaatimuksista vuonna 2000 annetun määräyksen liitteessä olevan 3.4 kohdan b alakohtaa ei voida soveltaa WU:n tilanteeseen. Tämän säännöksen pakottavan luonteen vuoksi WU:n henkilökohtaisten etujen huomioon ottamiselle ei jää liikkumavaraa.
- 7 WU väittää, että hänellä on oikeus saada suorituskykyä koskeva todistus. Kolme eri lääkäriä on tällä välin antanut lausunnon, jonka mukaan hän kykenee kuljettamaan kuorma-autoa. Hänen näkökenttänsä on tosin puutteellinen, mutta hänellä on ollut tämä rajoite jo hyvin nuoresta pitäen ja hän on kompensoinut sen täysin katsekäyttötymisellä ja pään liikkeillä. WU perusteli tätä kantaa vielä valituksen yhteydessä, nyt neuropsykologin lausunnolla. Tiivistetysti esitettynä siinä todetaan, että WU:n katsekäyttötyminen on kehittynyt niin hyvin, että hän

voi näkökyvyn osalta toimia normaalisti. WU:n mukaan ei ole määräyksen tavoitteen vastaista, että näkörajoitteisen henkilön, jolla on kuitenkin hyväksyttävä näkökyky, sallitaan kuljettaa C- ja CE-luokan moottoriajoneuvoa. Hän on tällaisessa tilanteessa. WU:n mukaan tämä oikeuttaa poikkeuksen, aivan kuten suorituskykyvaatimuksia koskevan vuoden 2000 määräyksen olevan 3.4 kohdan b alakohdassa säädetään poikkeuksesta henkilön menettäessä näkökyvyn toisesta silmästä. Hänen rajoituksena on rinnastettavissa tähän. Toisin kuin rechtbank totesi, CBR:n olisi pitänyt toimia eri lääkäreiden antamien myönteisten lausuntojen mukaisesti.

Tiivistelmä ennakkoratkaisupyyntöjen perusteluista

- 8 Raad van State toteaa ensinnäkin olevansa tietoinen yhdestä unionin tuomioistuimen tuomiosta, joka koskee ajokorttidirektiivin liitteessä III olevaa 6.4 kohtaa, nimittäin 22.5.2014 annetusta tuomiosta Glatzel (C-356/12, EU:C:2014:350). Kyseisessä tuomiossa unionin tuomioistuin vahvisti mainitussa 6.4 kohdassa esitetyn vaakasuoraa näkökenttää koskevan vähimmäisvaatimuksen pätevyyden. Raad van State ottaakin tämän pätevyyden lähtökohdaksi. Se on kuitenkin epävarma tämän vähimmäisvaatimuksen oikeasta tulkinnasta tai soveltamisesta käsiteltävässä asiassa. Ennakkoratkaisua pyytäneitä tuomioistuinta askarruttaviin kysymyksiin ei löydy vastausta kyseisestä tuomiosta.
- 9 On selvää, että lääketieteelliseltä kannalta WU ei täytä ajokorttidirektiivin liitteessä III olevassa 6.4 kohdassa tarkoitettua vähimmäisvaatimusta, jonka mukaan vaakasuoran näkökentän on oltava molemmissa silmissä vähintään 160 astetta. Kolme eri lääkäriä on kuitenkin todennut, kukin omassa lääketieteellisessä lausunnossaan, että hän kykenee vammastaan huolimatta kuljettamaan C- ja CE-luokan ajoneuvoja. Lisäksi WU on toiminut jo kymmenen vuoden ajan ammattikuljettajana ja ajanut kuorma-autolla ilman mitään ongelmia yli miljoona kilometriä. Liikenneturvallisuus ei siis ole vaarassa. Tämän vuoksi Raad van State pohtii, onko WU:n kuitenkin katsottava kykenevän kuljettamaan moottoriajoneuvoa.
- 10 Ajokorttidirektiivin liitteessä III oleva 6.4 kohta perustuu Eyesight Working Groupin toukokuussa 2005 antamaan selvitykseen. Kyseisestä selvityksestä ilmenee, että henkilö, joka ei lääketieteelliseltä kannalta täytä vaatimusta, jonka mukaan molempien silmien vaakasuoran näkökentän on oltava vähintään 160 astetta, ei pääsääntöisesti sovellu kuljettamaan C- ja CE-luokan ajoneuvoja. Selvityksessä todetaan kuitenkin myös, että perusteellisemmassa tutkimuksessa voi ilmetä, että henkilö, jolla on hemianopsia, pystyy konkreettisesti tapauksessa kompensoimaan rajoitteensa ja hänen voidaan katsoa kykenevän kuljettamaan moottoriajoneuvoa.
- 11 Raad van State pohtii, voidaanko ajokorttidirektiivin liitteessä III olevaa 6.4 kohtaa tulkita siten, että myös henkilö, joka ei lääketieteelliseltä kannalta täytä vaatimusta mutta joka useiden lääketieteellisten asiantuntijoiden mukaan on

tosiasiallisesti ajokykyinen, voi täyttää tämän vähimmäisvaatimuksen. Raad van State pitää tässä yhteydessä tärkeänä, että tällainen suhteellisuusperiaatteen valossa tehty tulkinta ei vaaranna ajokorttidirektiivin tavoitetta, joka on liikenneturvallisuuden varmistaminen.

- 12 Jos ajokorttidirektiivin liitteessä III olevaa 6.4 kohtaa ei voida tulkita tällä tavalla, herää kysymys, onko tässä yksittäistapauksessa mahdollista soveltaa suhteellisuusperiaatetta, kun otetaan huomioon Eyesight Working Groupin selvitys ja Raad van Staten siitä tekemä päätelmä. Esiin nousee toisin sanoen kysymys, onko tilanteessa, jossa henkilö ei täytä molempien silmien vaakasuoraa näkökenttää koskevaa vaatimusta mutta lääketieteellisten asiantuntijoiden mukaan kykenee kuljettamaan kuorma-autoa, ajokortin uusimista koskevaa päätöstä tehtäessä mahdollista arvioida oikeasuhteisuutta, vaikka ajokorttidirektiivin liitteessä III olevaan 6.4 kohtaan sisältyvän vaatimuksen yhteyteen ei ole säädetty poikkeusmahdollisuutta. Raad van State pitää mahdollisena, että esillä olevassa asiassa oikeasuhteisuuden arvioinnin yhteydessä merkitystä on asiantuntijoiden antamien hakijan soveltuvuutta koskevien päätelmien lisäksi myös sillä, että asianomainen on aikaisemmin osoittanut pystyvänsä ajamaan turvallisesti. Merkitystä voi olla myös sillä, että ajokorttia käytetään ammatin harjoittamisen yhteydessä, koska Euroopan unionin perusoikeuskirjan 15 artiklassa määrätään, että jokaisella on oikeus tehdä työtä ja harjoittaa vapaasti valitsemaansa tai hyväksymäänsä ammattia.